

UCHWAŁA

Dnia 14 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

Protokolant starszy inspektor sądowy Mariusz Pogorzelski

po rozpoznaniu, na posiedzeniu jawnym, w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, w dniu 14 listopada 2023 r., wniosku subsydiarnego oskarżyciela posiłkowego P. J., z 9 stycznia 2023 r., reprezentowanego przez adw. M. R. o podjęcie uchwały zezwalającej na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w O. **M. N.** za to, że w okresie od 14 kwietnia 2021 r. w O.:

1. mając pełną świadomość treści postanowienia Sądu Rejonowego w B., VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 14 kwietnia 2021 r., sygn. akt [...] o zabezpieczeniu roszczenia P. J. przed wszczęciem postępowania, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z 14 kwietnia 2021 r. oraz tego, że postanowienie to jest natychmiast wykonalne, a tym samym umyślnie (świadomie) nie dopełnił on swoich obowiązków poprzez niedopuszczenie pokrzywdzonego do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego w I Wydziale Cywilnym w Sądzie Rejonowym w O., tj. zignorował treść prawomocnego i wykonalnego postanowienia sądu;
2. w tym 25 maja 2022 r. w O., przekraczając swoje uprawnienia wydał zarządzenie Nr [...] z 25 maja 2022 r. o skierowaniu P. J. do orzekania w wymiarze pełnego etatu w III Wydziale Rodzinnym i Nieletnich Sądu Rejonowego w O. wbrew treści postanowienia oraz z pominięciem procedury określonej w art. 22a § 4a i 4b ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, dotyczącej przeniesienia sędziego do innego wydziału, co oznacza dalsze uniemożliwianie mu wykonywania praw i obowiązków na stanowisku sędziego w I Wydziale Cywilnym w Sądzie Rejonowym w O.;
3. naruszał prawa pracownicze P. J. wynikające ze stosunku pracy pomimo wydania postanowienia Sądu Rejonowego w B. oraz postanowienia Sądu Okręgowego w O., poprzez złośliwe i uporczywe niedopuszczanie P. J. do

wykonywania pracy i obowiązków na stanowisku sędziego Sądu Rejonowego I Wydziału Cywilnego w O.,

tj. o popełnienie przestępstw określonych w art. 231 § 1 k.k. oraz art. 218 § 1a k.k.

uchwalił:

1. odmówić udzielenia zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w O. M. N. za czyny opisane we wniosku z dnia 9 stycznia 2023 r.;
2. na podstawie art. 98 § 2 k.p.k. odroczyć sporządzenie uzasadnienia uchwały do 21 listopada 2023 r.;
3. kosztami postępowania obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Subsydiarny oskarżyciel posiłkowy P. J. sędzia Sądu Rejonowego w O. reprezentowany przez adw. M. R., wnioskiem z 9 stycznia 2023 r. wniósł o wydanie przez Izbę Karną Sądu Najwyższego uchwały zezwalającej na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w O. M. N., przeciwko któremu 9 stycznia 2023 r., wniósł subsydiarny akt oskarżenia do Sądu Rejonowego w O. II Wydział Karny, oskarżając sędziego o to, że: w okresie od 14 kwietnia 2021 r. w O.:

1. mając pełną świadomość treści postanowienia Sądu Rejonowego w B., VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 14 kwietnia 2021 r., sygn. akt [...] o zabezpieczeniu roszczenia P. J. przed wszczęciem postępowania, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z 14 kwietnia 2021 r. oraz tego, że postanowienie to jest natychmiast wykonalne, a tym samym umyślnie (świadomie) nie dopełnił on swoich obowiązków poprzez niedopuszczenie pokrzywdzonego do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego w I Wydziale Cywilnym w Sądzie Rejonowym w O., tj. zignorował treść prawomocnego i wykonalnego postanowienia sądu;
2. w tym, 25 maja 2022 r. w O., przekraczając swoje uprawnienia wydał zarządzenie Nr [...] z 25 maja 2022 r. o skierowaniu P. J. do orzekania w

wymiarze pełnego etatu w III Wydziale Rodzinnym i Nieletnich Sądu Rejonowego w O. wbrew treści postanowienia oraz z pominięciem procedury określonej w art. 22a § 4a i 4b ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, dotyczącej przeniesienia sędziego do innego wydziału, co oznacza dalsze uniemożliwianie mu wykonywania praw i obowiązków na stanowisku sędziego w I Wydziale Cywilnym w Sądzie Rejonowym w O.;

3. naruszał prawa pracownicze P. J. wynikające ze stosunku pracy pomimo wydania postanowienia Sądu Rejonowego w B. oraz postanowienia Sądu Okręgowego w O., poprzez złośliwe i uporczywe niedopuszczanie P. J. do wykonywania pracy i obowiązków na stanowisku sędziego Sądu Rejonowego I Wydziału Cywilnego w O.,

tj. o popełnienie przestępstw określonych w art. 231 § 1 k.k. oraz art. 218 § 1a k.k.

We wniosku zawarte zostało żądanie rozpoznania sprawy przez Izbę Karną Sądu Najwyższego jako właściwą do spraw rozpoznawanych na podstawie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego, ustawy z dnia 10 września 1999 r. Kodeks karny skarbowy, ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia oraz inne sprawy, do których stosuje się przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego, a także sprawy podlegające orzecznictwu sądów wojskowych. Ponadto zawnioskowano o „pominięcie niekonstytucyjnych przepisów ustawy o Sądzie Najwyższym kreujących tzw. „Izbę Odpowiedzialności Zawodowej” oraz związanych z tzw. „Izbą Odpowiedzialności Zawodowej” przepisów prawa o ustroju sądów powszechnych kreujących właściwość tzw. „Izby Odpowiedzialności Zawodowej” w sprawach, o których mowa w art. 80 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, poprzez ich zastosowanie odpowiednio przez Izbę Karną Sądu Najwyższego jako właściwą do rozpoznania spraw zgodnie z art. 24 ustawy o Sądzie Najwyższym.

W uzasadnieniu wniosku wskazano, że konieczność złożenia subsydiarnego aktu oskarżenia wynikała z dwukrotnej odmowy wszczęcia śledztwa w sprawie przez prokuratora. W ocenie wnioskodawcy z uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego w G. II Wydziału Karnego z 12 stycznia 2022 r., sygn. akt [...], uchylającego postanowienie prokuratora o odmowie wszczęcia śledztwa, już sama

treść zawiadomienia o przestępstwie dała podstawy do powzięcia uzasadnionego podejrzenia o popełnieniu przestępstwa.

Wskazując na okoliczności uprawdopodobniające popełnienie przestępstwa, wnioskodawca wskazał, że od 14 kwietnia 2021 r. do 21 września 2022 r., sędzia M. N. nie wykonywał postanowienia Sądu Rejonowego w B. VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 14 kwietnia 2021 r., sygn. akt [...]. Orzeczenie to nakładało na sędziego M. N. jako Prezesa Sądu Rejonowego w O., obowiązek dopuszczenia sędziego P. J. do wykonywania przysługujących mu wszystkich praw i obowiązków służbowych z tytułu pełnienia urzędu na stanowisku sędziego w I Wydziale Cywilnym w Sądzie Rejonowym w O. Wnioskodawca podkreślił, że stopień społecznej szkodliwości czynu należy ocenić jako większy niż znikomy. Czynny Prezesa Sądu Rejonowego w O. M. N. uznał za oczywiście naganne i bezprawne, oddziałujące negatywnie na postrzeganie prawa i jego wykonanie. W jego ocenie stanowią szczególnie rażący przypadek działania na szkodę interesu publicznego. Wnioskodawca podkreślił, że sędzia M. N. dał przykład, że możliwe jest nieprzestrzeganie prawa a jednocześnie pozostanie przy tym bezkarnym. Umarzanie śledztw przez organy ścigania, gdy przestępstwo popełnił sędzia jest w ocenie wnioskodawcy istotnie szkodliwe dla interesu publicznego. Wskazał, że w odbiorze społecznym działanie M. N. jest odbierane jako przyzwolenie na niewykonywanie orzeczeń sądowych w innych sprawach, skoro nawet Prezes Sądu Rejonowego może pozwalać sobie na ostentacyjne lekceważenie i niewykonywanie wiążących orzeczeń sądowych.

Uzasadniając właściwość Izby Karnej Sądu Najwyższego do rozpoznania wniosku, wnioskodawca wskazał na treść art. 24 ustawy o Sądzie Najwyższym, który przesądza o tym, że w sprawach, do których stosuje się przepisy k.p.k., a co do rozpoznania których in concreto żaden inny sąd w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji nie posiada legitymacji, właściwy jest Sąd Najwyższy – Izba Karna. Reguła dotycząca właściwości Izby Karnej ma w ocenie wnioskodawcy zastosowanie także do postępowań dyscyplinarnych, do których stosuje się przepisy postępowania karnego, a które nie zostały zastrzeżone dla innego legitymowanego sądu.

Wnioskodawca zarzucił, że Izba Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego nie jest sądem w rozumieniu art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. IOZ nie spełnia strukturalnie cech niezawisłego sądu i ma charakter sądu wyjątkowego, którego ustanowienie na mocy art. 172 ust. 2 Konstytucji RP jest zakazane w czasie pokoju. Ponadto zdaniem wnioskodawcy IOZ SN jest kontynuatorem poprzedniego tożsamego organu, tj. tzw. „Izby Dyscyplinarnej”, której struktura nie pozwalała na przypisanie jej przymiotów jakimi powinien cechować się sąd, tj. niezależność, bezstronność i niezawisłość. Nie był to sąd ustanowiony ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z uwagi na nieprawidłowości w procedurze powołań sędziów do tej izby. Wnioskodawca podał, że celem powołania IOZ było iluzoryczne wypełnienie tzw. „kamieni milowych”, dotyczących przywracania praworządności w Polsce, zawartych w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności. Przepisy dotyczące IOZ SN nie tylko nie przywróciły praworządności w Polsce, ale zmierzają do utrwalenia niekonstytucyjnego status quo, szczególnie w zakresie legitymacji osób powołanych w wadliwej procedurze przy udziale tzw. neo KRS. Uwagi podnoszone w związku z niekonstytucyjnością Izby Dyscyplinarnej pozostają aktualne dla IOZ. Jako podstawę dla takiego twierdzenia, wnioskodawca przywołał treść środka zabezpieczającego wydanego 13 września 2022 r. przez ETPCz w sprawie skargi Hernatowicz-Sikory przeciwko Polsce, zgodnie z którym IOZ nie może rozstrzygać sprawy sędzi Joanny Hernatowicz-Sikory. Wnioskodawca wskazał, że tak długo jak IOZ nie jest sądem niezależnym i bezstronnym, ustanowionym przez prawo zgodnie z art. 6 § 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności i z orzecznictwem. W skład takiego organu nie mogą wchodzić neo-sędziowie (wniosek, k. 4-14).

Na posiedzeniu Sądu Najwyższego 14 listopada 2023 r., wnioskodawca podtrzymał swoje stanowisko zawarte we wniosku.

Pełnomocnik sędziego P. J. oświadczył, że Izba Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego nie spełnia cech niezawisłego sądu oraz nie jest sądem w rozumieniu art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, art. 6 Konwencji o

Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności a także art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, dlatego w toku posiedzenia wnioski i stanowisko pełnomocnika wnioskodawcy będzie kierował nie do Sędziego IOZ SN a do legalnego Sędziego SN i dlatego będzie zwracał się do Sądu Najwyższego „Panie Sędzio”.

Jednocześnie pełnomocnik sędziego P. J. oświadczył, że wnioskodawca nie rozszerza czasokresu wskazanego we wniosku o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego M. N. Doprecyzował, że czasookres niewłaściwego działania sędziego M. N. obejmuje czas do 21 września 2022 r., kiedy to rozstrzygnięcie Sądu pracy stało się prawomocne.

Sędzia P. J. odpowiadając na pytania Sądu Najwyższego wskazał, że każdy sędzia cywilista wie, że wydając postanowienie o zabezpieczeniu Sąd pracy powiedział tylko tyle i aż tyle: może ma prezes M. N. rację, że droga sądowa przed Sądem pracy jest w tej sprawie niedopuszczalna i w związku z tym sędzia P. J. powinien wykonywać uchwałę Izby Dyscyplinarnej, na podstawie której został zawieszony w czynnościach służbowych, a może rację ma sędzia P. J. twierdząc, że Izba Dyscyplinarna SN nie była sądem i na jej podstawie nie można było odsunąć sędziego od funkcji orzeczniczych. Niemniej na czas tego procesu w dwuinstancyjnym postępowaniu przed sądem pracy, powinien sędzia wrócić do orzekania. Zabezpieczenie prowadziło do zaspokojenia roszczenia i na to jest odpowiednia podstawa prawna w art. 755 k.p.c. W ocenie sędziego P. J. taka była istota rozstrzygnięcia, którego sędzia M. N. nie wykonał, chociaż dysponował odpowiednią wiedzą prawniczą.

W ocenie sędziego P. J. Izba Dyscyplinarna nie była sądem, co znalazło potwierdzenie w orzeczeniach TSUE i ETPCz oraz w uchwale trzech połączonych Izb SN. Odnosząc się do kwestii podjęcia decyzji o przeniesieniu go z Wydziału I Cywilnego do Wydziału III Rodzinny i Nieletnich, wskazał, że prezes M. N. złamał przepisy u.s.p. Powinien był zwrócić się do wszystkich sędziów wydziału cywilnego z zapytaniem, czy któryś z nich nie wyraża woli przejścia do wydziału rodzinnego. Sędzia M. N. nie uczynił tego, czym w jego ocenie złamał prawo. Wskazał, że w maju 2022 r. został przymusowo, bezprawnie wysłany na urlop wypoczynkowy. Po jego wykorzystaniu, 18 lub 19 lipca 2022 r. wrócił do orzekania w Wydziale III

Rodzinnym i Nieletnich i podejmował tam czynności orzecznicze do 27 stycznia 2023 r., kiedy to po bezskutecznym wezwaniu prezesa do wykonania postanowienia Sądu Pracy w B. z 11 stycznia 2023 r. o zabezpieczeniu, nakazującego przeniesienie go do orzekania w Wydziale I Cywilnym, powstrzymał się od orzekania. Podkreślił, że powstrzymał się od orzekania w Wydziale III Rodzinnym i Nieletnich, jednocześnie domagając się dopuszczenia do wszystkich funkcji orzeczniczych w Wydziale I Cywilnym i stan ten trwa dotąd. Obecnie oczekuje na przydzielenie mu spraw w Wydziale I Cywilnym. Wskazał, że 21 września 2022 r. oddalono w zasadniczym zakresie apelację Prezesa Sądu Rejonowego w O. Brak wszczęcia śledztwa z zawiadomień o popełnieniu przestępstwa kierowanych do prokuratury, ocenił jako roztaczanie przez pozbawioną niezależności prokuraturę parasola ochronnego nad przedstawicielem odchodzącej władzy. Wnosząc subsydiarny akt oskarżenia wykorzystał swoje uprawnienia procesowe, które przysługiwały mu wobec nierealizowania przez prokuraturę zadania stania na straży praworządności. Wyraził oczekiwanie na sprawiedliwy osąd czynów sędziego M. N. i dlatego wniósł o uchylenie immunitetu temu sędziemu.

Pełnomocnik sędziego P. J. wskazał, że brak odwołania do KRS, od decyzji o przeniesieniu go do Wydziału III Rodzinnego i Nieletnich wynikał z faktu, że sędzia P. J. uznał organ - KRS za niekonstytucyjny. Z tego powodu wystąpił o zabezpieczenie do Sądu powszechnego.

Sędzia M. N. oraz reprezentujący go obrońcy wnieśli o nieuwzględnienie wniosku. Wskazali, że czyny przypisane sędziemu M. N. nie wyczerpują znamion przestępstw, zaś sam wniosek o uchylenie immunitetu skonstruowany jest w sposób wadliwy.

Sędzia M. N. wniósł o nieuwzględnienie wniosku i przedstawił, że jako organ wykonawczy - Prezes Sądu Rejonowego w O. nie wdaje się w polemikę z orzeczeniami, nawet gdyby się z nimi nie zgadzał, gdyż wymaga tego szacunek dla prawa. Sąd Najwyższy 4 lutego 2020 r. wydał w II instancji prawomocne, natychmiast wykonalne orzeczenie, w postępowaniu dyscyplinarnym, którego on nie był stroną, w którym zastosował środek tymczasowy w postaci zawieszenia w

czynnościach służbowych sędziego P. J., połączony z jednoczesnym obniżeniem mu wynagrodzenia o 40%. Sędzia M. N. podkreślił, że postępowanie dyscyplinarne w sprawie sędziego P. J. nadal się toczy. W związku z treścią orzeczenia Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z lutego 2020 r., był zobligowany do wykonania orzeczenia, czyli odebrania spraw znajdujących się w referacie sędziego P. J. oraz obniżenia mu wynagrodzenia na okres trwania środka. W tym samym czasie wykonywał tożsame orzeczenie odnoszące się do innego sędziego orzekającego w Sądzie Rejonowym w O., niesłusznie oskarżonego o popełnienie przestępstwa. Po zakończeniu postępowania dyscyplinarnego wypłacił temu sędziemu całość wynagrodzenia, zgodnie z prawem. Podkreślił, że po zakończeniu postępowania dyscyplinarnego w sprawie sędziego P. J. (w przypadku korzystnego dla sędziego P. J. rozstrzygnięcia), temu sędziemu również wypłaci całość, obniżonego wcześniej, wynagrodzenia.

Sędzia M. N. wskazał, że wydane zostało postanowienie, którym udzielono sędziemu P. J. zabezpieczenia w procesie cywilnym Sądu Rejonowego w B., które nakazywało przywrócenie sędziego do pracy, jednak nie ingerowało ono w treść orzeczenia Sądu Najwyższego. Wskazał, że nie było możliwe jednoczesne przywrócenie do orzekania i przywrócenie pełnego wynagrodzenia na podstawie postanowienia o zabezpieczeniu Sądu powszechnego i jednocześnie wykonywanie środka orzeczonego przez Sąd Najwyższy.

W takiej sytuacji wystąpił o informację z Sądu Najwyższego, czy doszło do sytuacji zniesienia, zmiany uchwały Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego. W odpowiedzi nie otrzymał informacji o nieobowiązaniu przedmiotowego orzeczenia Sądu Najwyższego. Poinformował, że w sytuacji zmiany, zniesienia orzeczenia Sądu Najwyższego, natychmiast zostanie wykonane zabezpieczenie Sądu Rejonowego w B. Do takiej sytuacji doszło 23 maja 2022 r., kiedy to z urzędu Sąd Najwyższy uchylił orzeczenie o zastosowaniu środka tymczasowego względem sędziego P. J. Orzeczenie to zostało natychmiast wykonane przez niego, poprzez dopuszczenie sędziego P. J. do orzekania i wypłacenia mu wynagrodzenia w pełnej wysokości.

Odnosząc się do kwestii przeniesienia sędziego P. J. do Wydziału III Rodzinnego i Nieletnich, sędzia M. N. wskazał na treść art. 22a u.s.p., który zezwala Prezesowi Sądu, w ramach prowadzonej przez niego polityki kadrowej, w sytuacji konieczności przeniesienia sędziów między wydziałami, na dokonanie takiego przeniesienia. Dlatego, po uzyskaniu negatywnego stanowiska Kolegium Sądu Okręgowego w O., zmienił przydział sędziego P. J. do Wydziału. Opinia Kolegium Sądu Okręgowego nie ma bowiem charakteru wiążącego dla Prezesa Sądu Rejonowego. Od tego rozstrzygnięcia Prezesa Sądu przysługuje odwołanie do KRS, natomiast droga sądowa (odwołanie do Sądu Najwyższego) jest niedopuszczalna.

Co do zaniechania orzekania przez sędziego P. J. w Wydziale Rodzinnym i Nieletnich od stycznia 2023 r. do chwili obecnej, sędzia M. N. wskazał, że zwrócił się do Kolegium Sądu Okręgowego w O. o wyrażenie opinii, czy może zwolnić sędziego P. J. od rozstrzygania spraw w Wydziale III Rodzinnym i Nieletnich. Kolegium wyraziło stanowisko, że Prezes Sądu Rejonowego w O. nie ma uprawnień do odebrania spraw sędziemu.

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego w toku posiedzenia wniósł o oddalenie wniosku jako oczywiście bezzasadnego. Wskazał, że subsydiarny akt oskarżenia powinien być kompatybilny z przedmiotem postępowania prokuratorskiego. Tymczasem w sprawie nie było takiej zgodności. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego podkreślił, że prawo jest po stronie sędziego M. N., który wykonywał orzeczenie Sądu Najwyższego i był do tego obowiązany. Kiedy z inicjatywy Rzecznika Dyscyplinarnego zapadło orzeczenie uchylające zawieszenie sędziego P. J. w czynnościach służbowych, wówczas sędzia M. N. natychmiast wykonał to orzeczenie przywracając go do orzekania. Zwrócił uwagę na nieskorzystanie z możliwości odwołania do KRS, przez sędziego P. J. od decyzji Prezesa M. N. o skierowaniu go do orzekania w Wydziale Rodzinnym i Nieletnich.

W toku posiedzenia Sąd Najwyższy postanowił na podstawie art. 90 k.p.k., dopuścić przedstawiciela Stowarzyszenia „P.” - sędziego Ł. P., do występowania w sprawie. Stronom odczytana została Uchwała Nr [...] walnego zebrania Stowarzyszenia „P.” z 11 listopada 2023 r., którą złożono do akt sprawy.

Sąd Najwyższy ustalił następujące okoliczności stanu faktycznego.

Postanowieniem z 14 kwietnia 2021 r., zaopatrzonym w klauzulę wykonalności, Sąd Rejonowy w B., Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych udzielił P. J. zabezpieczenia roszczenia przed wszczęciem postępowania poprzez nakazanie Sądowi Rejonowemu w O. dopuszczenia P. J. do wykonywania wszystkich praw i obowiązków służbowych przysługujących mu z tytułu pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Rejonowego w O., w tym w szczególności:

- 1) uwzględniania P. J., jako sędziego Sądu Rejonowego w O., w wyznaczaniu terminów posiedzeń oraz przydzielaniu spraw w I Wydziale Cywilnym Sądu Rejonowego w O., zgodnie z ogólnymi zasadami;
- 2) zaniechanie aktów skutkujących niedopuszczeniem P. J. jako sędziego Sądu Rejonowego w O., do wykonywania obowiązków służbowych, w tym w szczególności wykonywania funkcji orzeczniczych w I Wydziale Cywilnym Sądu Rejonowego w O.;
- 3) zaniechania wszelkich innych działań, które skutkowałyby pominięciem uprawnionego, jako sędziego, w wyznaczaniu terminów posiedzeń oraz przydzielaniu spraw w I Wydziale Cywilnym Sądu Rejonowego w O., na zasadach ogólnych.

Następnie, 19 kwietnia 2021 r. sędzia P. J. stawiał się w Sądzie Rejonowym w O. informując Prezesa tego Sądu – M. N. o gotowości do pracy oraz udzielonym zabezpieczeniu.

Pomimo wezwań kierowanych przez P. J. do wykonania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, poprzez dopuszczenie go do wykonywania obowiązków służbowych, a także uprawomocnienia się z dniem 8 czerwca 2021 r. postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, Prezes Sądu Rejonowego w O. – M. N., nie dopuścił P. J. do wykonywania praw i obowiązków służbowych (postanowienie Sądu Rejonowego w B. z 9 sierpnia 2021 r., sygn. akt [...], k. 53).

W dalszej kolejności, postanowieniem z 10 maja 2021 r., sygn. akt [...], Sąd Okręgowy w O., Wydział I Cywilny, udzielił P. J. zabezpieczenia roszczenia

wnioskodawcy o ustalenie że uchwała Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z 4 lutego 2020 r., wydana w sprawie o sygn. akt II DO 1/20, mocą której P. J. został zawieszony w czynnościach służbowych, nie była orzeczeniem Sądu Najwyższego i roszczenia o zaniechanie naruszania dobrego imienia i godności przed wszczęciem postępowania, poprzez nakazanie Skarbowi Państwa - Sądowi Najwyższemu, usunięcia uchwały ze strony internetowej Sądu Najwyższego oraz o zakazanie podawania uchwały do publicznej wiadomości przez:

1. wstrzymanie skuteczności i wykonalności uchwały z 4 lutego 2020 r., wydanej w sprawie o sygn. II DO 1/20 na czas trwania postępowania zainicjowanego pozwem złożonym przez uprawnionego;
2. nakazanie obowiązkanemu (Skarb Państwa – Sąd Najwyższy), na czas trwania postępowania zainicjowanego pozwem złożonym przez uprawnionego po uzyskaniu zabezpieczenia, opatrzenie uchwały opublikowanej na stronie internetowej Sądu Najwyższego informacją, że skuteczność i wykonalność uchwały zostały wstrzymane na czas trwania postępowania o ustalenie, że opisana uchwała nie jest orzeczeniem Sądu Najwyższego, przy czym oznaczenie to powinno zostać umieszczone na pierwszej stronie treści uchwały wskazanej pod sygn. akt II DO 1/20, czarną czcionką, nie mniejszą niż wielkość czcionki, której użyto do zapisania sentencji uchwały.

W pozostałym zakresie wniosek uprawnionego P. J. został oddalony.

Wyrokiem z 17 grudnia 2021 r., wydanym w sprawie o sygn. akt [...] z powództwa P. J. przeciwko Sądowi Rejonowemu w O., Sąd Rejonowy w B. ustalił, że powodowi przysługują wszelkie prawa i obowiązki służbowe wynikające z powołania do pełnienia urzędu na stanowisku Sędziego Sądu Rejonowego w O., a uchwała Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2020 r. o sygn. akt II DO 1/20 pozostaje bez wpływu na prawa i obowiązki służbowe powoda wynikające z zajmowanego stanowiska sędziego oraz nakazał pozwanemu dopuszczenie powoda do wykonywania wszystkich praw i obowiązków służbowych przysługujących z tytułu pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Rejonowego w O., w szczególności do pełnienia funkcji orzeczniczych. W pozostałej części Sąd powództwo oddalił.

Uchwałą wydaną 23 maja 2022 r., w sprawie o sygn. akt I DO 13/22, Sąd Najwyższy w Izbie Dyscyplinarnej uchylił zawieszenie w czynnościach służbowych P. J., zastosowane uprzednio na mocy uchwały Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej z 4 lutego 2020 r. (sygn. akt II DO 1/20).

W dniu 25 maja 2022 r. Prezes Sądu Rejonowego w O. M. N. wydał zarządzenie Nr [...], w którym skierował sędziego P. J. do orzekania w wymiarze pełnego etatu w III Wydziale Rodzinnym i Nieletnich Sądu Rejonowego w O.

Następnie, w maju 2022 r. sędzia P. J. został zobowiązany do wykorzystania urlopu wypoczynkowego. Po jego wykorzystaniu, 19 lipca 2022 r. sędzia P. J. podejmował czynności orzecznicze w Wydziale III Rodzinnym i Nieletnich.

Postanowieniem z 8 lipca 2021 r. prokurator delegowany do Prokuratury Krajowej odmówił wszczęcia śledztwa w sprawie, wobec stwierdzenia, że czyny wskazane w zawiadomieniu o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z 21 kwietnia 2021 r. nie zawierają znamion czynu zabronionego.

Następnie, w wyniku zażalenia wniesionego przez pokrzywdzonego na postanowienie z 8 lipca 2021 r., Sąd Rejonowy [...] w G., postanowieniem wydanym 12 stycznia 2022 r., w sprawie o sygn. akt [...], uchylił zaskarżone postanowienie wskazując na konieczność dokonania ponownej, wnikliwej analizy stanu faktycznego pod kątem wypełnienia znamion czynu z art. 218 § 2 k.k. oraz art. 218 § 1a k.k.

Postanowieniem z 19 listopada 2021 r. Prokurator delegowana do Prokuratury Krajowej odmówiła wszczęcia śledztwa w sprawie niedopełnienia w okresie od dnia 14 kwietnia 2021 r. do dnia 27 kwietnia 2021 r. w O. obowiązków przez funkcjonariusza publicznego wykonującego czynności w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych – Prezesa Sądu Rejonowego w O., poprzez odmowę ponownego przyjęcia do pracy sędziego P. J., o której orzekł Sąd Rejonowy w B., postanowieniem z 14 kwietnia 2021 r. o sygn. [...] i działanie w ten sposób na szkodę interesu prywatnego sędziego P. J. oraz interesu publicznego, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 218 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. – wobec

stwierdzenia, że czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego, na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.

W wyniku rozpoznania wniesionego przez pokrzywdzonego zażalenia, postanowienie to zostało uchylone a sprawa przekazana Prokuraturze Krajowej do dalszego prowadzenia, postanowieniem Sądu Rejonowego w E. z 27 września 2022 r.

Postanowieniem z 15 kwietnia 2022 r. prokurator delegowany do Prokuratury Krajowej odmówił wszczęcia śledztwa w sprawie, wobec stwierdzenia, że czyny wskazane w zawiadomieniu o podejrzeniu popełnienia przestępstwa nie zawierają znamion czynu zabronionego. Orzeczenie to zaskarżył pokrzywdzony P. J.

Postanowieniem prokuratora delegowanego do Prokuratury Krajowej z 20 grudnia 2021 r., w sprawie [...] odmówiono wszczęcia śledztwa w sprawie przekroczenia w okresie od dnia 5 marca 2020 r. do dnia 23 lipca 2020 r. w O. uprawnień przez Prezesa Sądu Rejonowego w O. z powołaniem się na wykonywanie uchwały Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2020 r., sygn. akt II DO 1/20, zawieszającej P. J. w czynnościach służbowych, wbrew wydanym postanowieniom TSUE z 8 kwietnia 2020 r. (C-791/19) i z 14 lipca 2021 r. (C-204/21) oraz wyrokowi TSUE z 15 lipca 2021 r. (C-791) i działania tym na szkodę interesu publicznego i prywatnego P. J., tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k., wobec ustalenia, że czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego.

Postanowieniem z 13 maja 2022 r. Sąd Rejonowy w K. uwzględnił zażalenie pełnomocnika P. J. i uchylił postanowienie prokuratora Prokuratury Krajowej z 20 grudnia 2021 r. w sprawie [...].

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sędzia M. N. nie popełnił przestępstwa i dlatego brak jest podstaw do uchylenia immunitetu.

Zdarzenia opisane we wniosku nie dają podstaw do stwierdzenia przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. oraz z art. 218 § 1a k.k., gdyż zachowanie sędziego

M. N. miało oparcie w prawie, co wyłącza bezprawność jako przesłankę przestępstwa.

Wniosek o uchylenie immunitetu jednostronnie wskazuje na naruszenie obowiązków przez sędziego M. N., pomijając właściwe przepisy ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym dotyczące Izby Dyscyplinarnej i Izby Odpowiedzialności Zawodowej.

Zasadnicze „nieporozumienie” wynika z tego, że odmawia się sędziemu M. N. prawa do uznawania Izby Dyscyplinarnej i postępowania zgodnie z uchwałą tej Izby z 4 lutego 2020 r., II DO 1/20, zawieszającą sędziego P. J. w czynnościach służbowych.

Sędzia M. N. jako prezes Sądu był związany tą uchwałą. Sędzia nie jest odpowiedzialny za zmiany w prawie dokonywane przez ustawodawcę ani jako sędzia ani jako prezes Sądu.

Subsydiarny akt oskarżenia obejmuje okres od 14 kwietnia 2021 r. do 21 września 2022 r., czyli pomija okres wcześniejszego zawieszenia sędziego P. J. w czynnościach służbowych. Nie zmienia to ustalenia, że sędzia P. J. nie uznawał Izby Dyscyplinarnej jako Sądu i potwierdził to na posiedzeniu. Nie wystąpił do Izby Dyscyplinarnej o uchylenie zawieszenia go w czynnościach.

Sędzia P. J. wystąpił do Sądu powszechnego i uzyskał zabezpieczenie roszczenia zobowiązujące Sąd Rejonowy w O. do dopuszczenia go do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego w tym Sądzie w Wydziale Cywilnym (postanowienie Sądu Rejonowego w B. z 14 kwietnia 2021 r., [...]).

Wystąpiła wówczas kolizja między uchwałą Izby Dyscyplinarnej i wskazanym orzeczeniem Sądu powszechnego. W takiej sytuacji sędzia M. N. mógł stwierdzić, że obowiązuje nadal uchwała Izby Dyscyplinarnej o zawieszeniu sędziego P. J. w czynnościach i dlatego nie wykonał zabezpieczenia orzeczonego przez Sąd powszechny. Uchwała Izby Dyscyplinarnej była wcześniejsza i została wydana w związku z postępowaniem dyscyplinarnym przeciwko sędziemu P. J. Nie mniej

ważne jest również to, że ustrojowo to Izba Dyscyplinarna na mocy ustawy decydowała o zawieszeniu sędziego w czynnościach.

Izba Dyscyplinarna uchyliła zawieszenie sędziego P. J. w czynnościach z urzędu uchwałą z 23 maja 2022 r., sygn. akt I DO 13/22. Po tej uchwale prezes Sądu sędzia M. N. przywrócił sędziego P. J. do wykonywania obowiązków sędziego (o czym niżej także w aspekcie czynu z art. 218 § 1a k.k.).

Zachowanie sędziego M. N. odmawiające wykonania orzeczenia Sądu powszechnego z 14 kwietnia 2021 r., [...], było uprawnione i uzasadnione, jako że nie zakończyło się postępowanie dyscyplinarne.

Izba Dyscyplinarna była Sądem dyscyplinarnym i mamy ciągłość orzecznictwa dyscyplinarnego w Sądzie Najwyższym.

Ustawa z 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym zniósła Izbę Dyscyplinarną i utworzyła Izbę Odpowiedzialności Zawodowej (ustawa zmieniająca). Sprawy wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej należące do właściwości Izby Dyscyplinarnej przejęła i prowadzi Izba Odpowiedzialności Zawodowej (art. 8 ust. 1 i 2 ustawy zmieniającej).

Zachowana została ciągłość orzecznictwa dyscyplinarnego w Sądzie Najwyższym. Potwierdza to wyjątek z art. 18 ustawy zmieniającej, który pozwalał na temporalne (w terminie 6 m-cy) złożenie wniosku o wznowienie postępowania w sprawie sędziemu, w stosunku do którego wydany został przez Sąd Najwyższy w składzie którego brał udział sędzia Izby Dyscyplinarnej, prawomocny wyrok dyscyplinarny lub podjęta została uchwała prawomocnie zezwalająca na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, a także z art. 9, stanowiący, że w należących do właściwości Izby Dyscyplinarnej przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy sprawach dyscyplinarnych, Izba Odpowiedzialności Zawodowej, z urzędu, na pierwszym posiedzeniu w sprawie, rozpatruje orzeczone przez Izbę Dyscyplinarną zawieszenie w czynnościach służbowych sędziego, przeciwko któremu wszczęto postępowanie dyscyplinarne albo wobec którego została wydana uchwała zezwalająca na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej i obniżenie

wynagrodzenia lub uposażenia sędziego na czas trwania zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych albo postępowania dyscyplinarnego.

Gdyby więc Izba Dyscyplinarna uchwałą z 23 maja 2022 r. z urzędu nie uchyliła zawieszenia sędziego P. J. w czynnościach, to nadal byłby zawieszony. Uchylenie zawieszenia było możliwe na jego wniosek albo później, z urzędu, w szczególnym trybie z art. 9 ustawy zmieniającej.

Potwierdza to, że sędzia M. N., jako prezes Sądu był związany do 23 maja 2022 r. uchwałą Izby Dyscyplinarnej o zawieszeniu sędziego P. J. w czynnościach.

Prowadzi to do dalszej kwestii, czyli oceny źródła prawa w ujęciu konstytucyjnym jako podstawy działania sędziego - prezesa Sądu i jednocześnie źródła jego uprawnienia i obowiązku w rozumieniu art. 231 § 1 k.k.

Chodzi o to, że orzeczenia sądów nie są źródłem prawa powszechnego w ujęciu konstytucyjnym. Źródłem prawa powszechnie obowiązującego jest ustawa (art. 87 ustawy zasadniczej). Orzeczenie Sądu Najwyższego lub Sądu powszechnego wskazujące, że Izba Dyscyplinarna nie była sądem, nie było orzeczeniem likwidującym Izbę Dyscyplinarną. Ma to znaczenie w tej sprawie, gdyż Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że ustrój i właściwość sądów oraz postępowanie przed sądami określają ustawy (art. 176 ust. 2). Innymi słowy orzeczenie Sądu nie może tego zmienić, bo nie może zastąpić ustawodawcy, czyli nie może zastąpić ustawy jako źródła prawa powszechnie obowiązującego.

Odnosi się to również do kwestii orzeczeń Sądów europejskich jako źródeł prawa w sprawach dotyczących sądów w Rzeczypospolitej Polskiej. Ujawnił się konflikt między orzeczeniami Sądów europejskich i polskiego Trybunału Konstytucyjnego, który stwierdzał, że orzeczenia wykraczają poza zakres kompetencji przekazanych przez Rzeczpospolitą Polską, jako że w sprawach nie przekazanych orzeczenie Sądu europejskiego nie ma pierwszeństwa (wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 14 lipca 2021 r., P 7/20. Z 7 października 2021 r., K 3/21, z 24 listopada 2021 r., K 6/21, z 10 marca 2022 r., K 7/21).

Trybunał Konstytucyjny stwierdził w szczególności, że art. 4 ust. 3 zdanie drugie Traktatu o Unii Europejskiej w związku z art. 279 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w zakresie, w jakim Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej nakłada *ultra vires* zobowiązania na Rzeczpospolitą Polską jako państwo członkowskie Unii Europejskiej, wydając środki tymczasowe odnoszące się do ustroju i właściwości polskich sądów oraz trybu postępowania przed polskimi sądami, jest niezgodny z art. 2, art. 7, art. 8 ust. 1 oraz art. 90 ust. 1 w związku z art. 4 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i w tym zakresie nie jest objęty zasadami pierwszeństwa oraz bezpośredniego stosowania określonymi w art. 91 ust. 1-3 Konstytucji (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 14 lipca 2021 r., P 7/20).

Problem sporu między orzeczeniami Sądów europejskich i polskiego Trybunału Konstytucyjnego jest istotny i w obecnej sprawie nie można go rozstrzygnąć. Jednak w aspekcie obecnej sprawy można stwierdzić, że w sytuacji konfliktu między prawem europejskim a prawem polskim sędzia M. N., a zwłaszcza jako prezes Sądu, mógł kierować się wykładnią polskiego Trybunału Konstytucyjnego w ocenie związania polską ustawą dotyczącą Izby Dyscyplinarnej.

Przekłada się to wprost na konflikt w tej sprawie, wynikający z wniosku sędziego P. J. o uchylenie immunitetu sędziemu M. N., albowiem działanie sędziego M. N. w granicach prawa nie pozwala na stwierdzenie, że spełnia się przesłanka przedmiotowa przestępstwa z art. 231 k.k., jako że nie można przyjąć, iż sędzia M. N. przekroczył swoje uprawnienia lub nie dopełnił obowiązków.

Podobna ocena odnosi się do drugiego przestępstwa z wniosku o uchylenie immunitetu, czyli z art. 218 § 1a k.k.

Przede wszystkim dlatego, iż zachowanie przypisywane sędziemu M. N. może odpowiadać wykroczeniu z art. 282 § 2 k.p., co jednocześnie wyklucza przestępstwo z art. 218 § 1a k.k. Inaczej ujmując przestępstwo opisane w art. 218 § 1a k.k. jest wykluczone w tej sprawie, gdyż jego norma nie może obejmować czynu z art. 282 § 2 k.p., czyli wykroczenia przeciwko prawom pracownika (*kto wbrew obowiązkowi nie wykonuje podlegającego wykonaniu orzeczenia sądu pracy...*). Chodzi o to, że to samo zachowanie nie może być jednocześnie przestępstwem

i wykroczeniem (są to odrębne czyny). Skoro ustawodawca skaluje czyny wedle społecznej szkodliwości na przestępstwa i wykroczenia, to nie popełnia przestępstwa z art. 218 § 1 a k.k. ten, kto wbrew obowiązkowi nie wykonuje podlegającego wykonaniu orzeczenia sądu pracy lub ugody zawartej przed komisją pojednawczą lub sądem pracy, czyli ten kto popełnia wykroczenie z art. 282 § 2 k.p.

Nie należy pomijać, że stosunek pracy, również sędziego, to stosunek prawa prywatnego, stąd ustawodawca sam uznaje co jest wykroczeniem, a tym samym nie jest przestępstwem. Sankcja karna (z Kodeksu karnego) nie jest konieczna za wszelkie naruszenia praw pracowników, skoro pracownik na gruncie prawa pracy i/lub prawa cywilnego (art. 300 k.p.) ma prawo do cywilnej kompensaty szkody (odszkodowania).

Nawet gdyby przyjąć, że wskazane „ograniczenie” zakresu czynu z art. 218 §1a k.k. przez art. 282 § 2 k.p. nie jest uprawnione, ze względu na wyróżniające cechy złośliwego lub uporczywego naruszenia praw pracownika wynikających ze stosunku pracy, to nie można pominąć, iż z chwilą uchylecia zawieszenia sędziego P. J. w czynnościach 23 maja 2022 r. prezes M. N. uwzględnił żądanie sędziego przywrócenia do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Rejonowego w O.

Natomiast brak powierzenia sędziemu obowiązków w Wydziale I Cywilnym nie wypełnia znamion przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. oraz z art. 218 § 1a k.k. Społeczna szkodliwość czynu nie byłaby większa niż znikoma (art. 1 § 2 k.k.).

W ocenie sędziego M. N., przedstawionej na posiedzeniu, wystąpiła określona „potrzeba chwili”, wynikająca z potrzeby orzekania przez sędziego P. J. wówczas w Wydziale III Rodzinnym i Nieletnich a nie w Wydziale I Cywilnym. Prezes Sądu mógł podjąć taką decyzję w granicach swojego zwierzchnictwa służbowego. Wprawdzie nie spotkało się to z aprobatą Kolegium Sądu Okręgowego, to ostatecznie sędzia P. J. nie odwołał się do Krajowej Rady Sądownictwa.

Prezes Sądu Rejonowego sprawuje nadzór zwierzchni i z tego wynika pewien zakres władztwa służbowego w odniesieniu do sędziów. Zgodnie z art. 22 § 4b ustawy z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych nie wymaga zgody sędziego przeniesienie go do innego wydziału, jeżeli przeniesienie następuje

do wydziału, w którym rozpoznaje się sprawy z tego samego zakresu. W tym kontekście należy zauważyć, że sprawy z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego to też sprawy cywilne (art. 1 i 2 k.p.c.). Ponadto okres orzekania w tych sprawach nie był stosunkowo długi – według wniosku o ukaranie, po uchyleniu zawieszenia sędziego w czynnościach byłby to okres od 23 maja do 21 września 2022 r.

Z tych motywów podjęto uchwałę odmawiającą udzielenia zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w O. M. N. za czyny opisane we wniosku sędziego P. J. z dnia 9 stycznia 2023 r.

Na koniec należy dodać, że pełnomocnik wnioskodawcy kwestionując Izbę Odpowiedzialności Zawodowej pomija, że zgodnie z art. 27a § 1 pkt 2 ustawy o Sądzie Najwyższym do właściwości tej Izby należą sprawy o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziów.

[M. T.]

[ms]